

zpravodaj

III / 2011

47. Mezinárodního festivalu poezie

sobota 12.11.

dnes v 19.30 hod.

Galavečer

vyhlášení výsledků a přehlídka vítězů

VÝSLEDKOVOU LISTINU 47. MFP NALEZNETE NA POSLEDNÍ STRANĚ

Festival pořádá Kulturní zařízení města Valašského Meziříčí, příspěvková organizace, Občanské sdružení Valašské Athény a Město Valašské Meziříčí za finanční podpory Ministerstva kultury ČR, ve spolupráci s NIPOS ARTAMA Praha a Národním osvetovým centrom Bratislava. Za příspěvek pořadatelé děkují také společnosti CS CABOT.

 **kulturní
zařízení**
město Valašského Meziříčí

A je to tady zase!

Festival je sotva v polovině a v redakci po mně už požadují úvodník do závěrečného čísla Zpravodaje. Copak jsem nějaký Andersen? Jak mám psát, co se stalo, když se toho zas až tak moc nestalo? K tomu, co jsem napsal dnes ráno mohu přidat jen to, že jsem se už potkal s manžely Kováčovými, z nichž

Ivan byl letos pověřen režii závěrečného večera. Recitaci jsem slyšel jen jednu a moc mě nezaujala, takže hodnocení nechám s radostí na porotcích, jimž bezmezně věřím. Co mě ale opravdu těší, je nejvyšší účast soutěžících za několik let a zřejmě s tím související plně hledíště již v prvním kole soutěže. A tak protože všechno běží jako na drátkách a nikde se nic nezadrhává, nenapadá mě vlastně nic, co by se mělo pro příští ročník festivalu změnit.

Přesto bych rád své kolegy v organizačním výboru přesvědčil alespoň o změnách udělovaných cen, jak jsem to hodlal udělat před festivalem letošním a pro polehávání v nemocnici prošvihnul. Festivalová soutěž je rozdělena do dvou kategorií a v každé z nich je udělována první, druhá a třetí cena. A kromě toho máme další ceny: „cenu za osobitý interpretační výkon“ a „cenu za přínosný přednes textu českého nebo slovenského autora.“ A zase hezky zdvojeně, pro obě věkové kate-

gorie. Což považuji za zbytečné a navíc bránící porotě udělit nějakou jinou cenu. Proto bych uvedené ceny navrhl udělovat bez rozlišení pro kategorie a porotě ponechat další dvě ceny bez bližší specifikace, ať sama rozhodne, za co je udělí. Takže bychom měli „Cenu Jiřího Brolla“ za osobitý výkon, „Cenu Jiřího Demla“ za přínosný přednes českého nebo slovenského textu“ a k tomu „Cenu Vladimíra Justla“ a „Cenu starosty města“ udělované za zajímavé přednesy dle názoru poroty.

Takže jsem tím vysvětlováním téměř vyčerpal prostor pro sobotní úvodník a mohl bych vás pozvat na ročník příští, jehož konání jsme si schválili na termín... a tady je vlastně změna největší, neboť ten termín jsme na žádost slovenských přátel přesunuli do měsíce října. Takže 25. – 27. října roku 2012 na 48. ročníku festivalu nashledanou. Předsedkyní poroty bude paní Hana Kofránková.

Jsem hrozný exhibicionista

ROZHOVOR S VÍTĚZEM I. KATEGORIE, KRYŠTOFEM BARTOŠEM

Tvoje představení mají vždy svou atmosféru, používáš různé doplňující efekty. Kde k tomu bereš inspiraci?

No, já jsem hlavně hrozný exhibicionista, jsem rád, když se na mě lidi dívají. Rád přicházím s něčím novým. Dřív jsem měl takovou skoro úchylku, že jsem s sebou nosil hromadu úplně zbytečných předmětů, měl jsem jich vždycky plný batoh, různých hudebních nástrojů, cinkrlátek, kravin, které jsou klíčové a mohou pobavit společnost... Vlastně, kdybych to chtěl říct škaredě, věci, které mě mohou udělat zajímavým.

To znamená, že hodně improvizuješ?

Myslím, že speciálně tahle věc, „skříňka na bouřku“ jí říkám (pozn. red.: věc, kterou použil při prvním výstupu), má velký potenciál, třeba by mohla být voice-bandová kapela operující s těmito pružnými nástroji. Bylo by to jednoduché na výrobu a na celou produkci.

Slyšela jsem, že studuješ psychologii. Proč zrovna tohle a ne herectví?

Nešel jsem na herectví, protože jsem tam nestihl podat přihlášku, pošlu ji letos. Myslím si, že psychologie je zajímavý obor. Mám o tom možná naivní představy, že i kdybych třeba psychologii nedostudoval nebo dostudoval a potom ji nedělal, tak mi to nějak pomůže v umělecké tvorbě. Pokud tedy někdy nějakou, skutečně hodnou toho názvu „umělecká“, vytvořím...

A už jsi vytvořil něco, co bys pokládal za hodnotné?

Já nevím. Mám například kapelu, ale nemyslím si, že to, co dělám, můžu nazývat uměním, je to spíše taková legrace. Taky zkouším psát, ale je to naprosto nepublikovatelné, ani to nikomu nemůžu ukázat. Nemyslím si, že píšu dobré verše. A pak asi jezdím na tyhle „přehlídky“, kde spousta lidí mi už řekla, že je to nějakým způsobem oslovuje, takže to má asi největší cenu.

Jaká je úplně první báseň, kterou si pamatuješ, že jsi četl, a která tě zaujala?

Tak to vím naprosto jistě. Ta je od právě zesnulého Ivana Martina Jirouse, Magora; jedna ze sbírky Magor dětem, která začíná: „Ptala se Františky Marta.“, já jí ale říkám strašidlo kuchyňský. Je to takový hrozný hezký horor, horůrek, pro jeho dcerušky. Ale je to jedno, jestli to čte kluk nebo holka, zkrátka krásná báseň pro děti.

Čeho by sis přál v nejbližší době dosáhnout, mimo vítězství na MFP?

No, chtěl bych se udržet ve škole na další semestr a taky bych se chtěl brzo podívat do Amsterdamu nebo do Budapešti. Dlouhodobější cíle si nedávám, to je nebezpečné. Čert je vem! (smích)

Co jsi naposledy četl?

Než jsem odjel sem, poslední, co jsem četl, bylo pár velmi zajímavých kratších textů od

Gustava Junga. Do Valmezu jsem ale odjel jen s výběrem Kafkových povídek a básněmi Ivana Blatného, které čtu pořád dokola.

A co si hodláš přečíst v nejbližší době, máš nějaký tip?

Rád bych si přečetl asi Idiota od Dostojevského, protože se mi strašně líbili Karamazovi a Zločin a trest. Na dlouhé zimní večery to bude super.

Chystáš se v nejbližší době na nějaký další festival?

Určitě! Ale možná až na Poděbrady, které jsou v dubnu.

Kdo tě na tomto festivalu nejvíce zaujal?

Úplně nejvíc mě oslovili dva lidi, a to je Dušan Utinek, kterého jsem ještě nikdy neviděl recitovat, přestože z doslechu jsem věděl, že je výborný. Ten mě včera naprosto dostal. Cítil jsem z něj obrovskou životní moudrost, velmi se mi to líbilo, ale neumím to asi říct tak, jak bych chtěl. A pak se mi vždycky hrozně líbil Vladimír Benderski. Vlastně celá ta druhá kategorie včera byla hrozně skvělá, jeden výborný výkon za druhým. Dušan, po něm ten kluk s dada, to bylo úplně úžasné, a přímo po něm Vladimír Benderski zase s něčím úplně jiným.

Chystáš se příští rok na MFP?

Asi ano, sice nikdo neví, co bude za rok, ale rád bych tady byl.

Je něco, co ti tady vadí, nebo je tvůj názor skrz naskrz kladný?

To asi ne, jediné, co mi vadí, je, že ten výtah na zámku pojme jenom tři lidi. Když je jich tam víc, tak se zasekne. To je jediná výtka.

Líbí se ti Valmez?

Já jsem to tady zatím moc neprozkoumal...

Otázka bokem, byl jsi už v Přístavu?

Ano, samozřejmě. Tam jsem předtím zažil úplně drsné věci. A k tomu předtím, třeba se mi hrozně líbí výhled, jaký mám z okna takhle navečer. Vidím tam dýmající fabriku, předtím je Bečva. Taky se mi líbí, když slunce svítí, tady hned vedle zámku, jak člověk shlíží na řeku.

Jak ses dostal k přednášení?

To byla víceméně asi náhoda. Recitoval jsem od sekundy na gymplu, kdy nám to dala paní učitelka za úkol, a potom jsem se s tím dostal na dětskou scénu do Trutnova, kde jsem objevil, že mám úplně nové pole, kde se můžu předvádět před lidma, po čemž jsem

celé dětství toužil, ale nikdo mě nechtěl poslouchat. Připadalo mi, že jsem takový ztracený. V tomto mi ta zkušenost dost dala. Od té doby se snažím dostat na přehlídky. Taky byla velká zkušenost první Wolkerův Prostějov, kde jsem byl v patnácti.

Je nějaká životní zkušenost, mimo festivaly, nebo osoba, které tě ve tvém projevu ovlivnily?

Nevím, jak mám odpovědět, každého ovlivňuje tolik věcí. Trvalou inspirací je mi třeba Franz Kafka nebo Jim Morrison. (N.R.)

Poezie nebo próza?

ANEB PROČ DOŠLO K DISKVALIFIKACI LUKÁŠE ADAMA

Byl jsi diskvalifikován kvůli přestoupení časového limitu. Co na to říkáš?

No štvě mě to, protože je to moje blbost. Jsem poctivý kluk, přečetl jsem si ty propozice a pak jsem s tím textem pracoval a věděl jsem, že to bude nadlouho. Tak jsem si řekl, že to uhraju na to, že to próza není, že ten text sice vypadá jako próza, ale že jí není. Tak jsem to udělal, ale až dneska mi došlo, že to je naopak. Takže já jsem si myslel, že poezie má jako „vyšší žánr“ větší časový prostor. Je to moje chyba.

Myslíš si, že člověk musí studovat herectví, aby dokázal dobře přednášet?

Já sám jsem v tomhle víceméně amatér, texty s nikým nekonzultuju. A často ti, kteří se zde označují za amatéry, mají profesionálnější vedení, než mnozí studenti herectví. U amatérů je taky důležitý jejich vztah k přednesu, který je často silnější než u těch, kdo se tím chtějí živit. Chtějí to dělat, protože to je jejich životní láska.

Kde bereš inspiraci?

Vždycky chci sdělit něco důležitého, mám takové dvě roviny, jedna je politická, společenská, jako co se ve světě děje, a ta druhá se týká mezilidských vztahů. Loni jsem to měl úplně stejně, jenom s jinými texty a letos bych měl v druhém kole báseň od Milana Kundery o manželství (pozn. red.: Lukáš báseň Past nakonec uvedl v sobotu jako předrecitátor). Takže já vždycky hledám v těchto dvou ro-

vinách a konkrétně Krveprolití od Liao I-wu si mě našlo samo. Jednoho dne jsem ve vlaku otevřel noviny a tam se o tom psalo. Tak jsem si řekl, že to najdu a udělám to.

Říkala jsem si, jak ses dostal k takovému neznámému autorovi...

To je pravda, není ke koupi, nedá se sehnat, spíše putuje až samizdatovým způsobem po netu. Mně ho poslali přímo ti lidé, co to překládali, taková komunita nadšenců.

Píšeš něco ty sám?

Už ne. Ale psával jsem, dokud byla chuť. Teď už není, protože je lepší čerpat od někoho jiného, než si vymýšlet svoje slátaniny, které za nic nestojí. Ale zase si říkám, že si dám pauzu a třeba se ta chuť někdy vrátí...

Tvoříš něco i s jinými lidmi, třeba s přítelkyní, kamarády a tak? Zajímá mě, s kým na svých projektech spolupracuješ.

Teď s přítelkyní zkoušíme muzikál Romeo, Julie a tma, takže je to takový experiment. Do klasického textu od Otčenáška jsme vrazili moderní písničky, teda ony jsou autorské, s textem od Otčenáška, ale je tam moderní hudba.

Na jaké soutěže ještě jezdíváš?

Byl jsem poprvé v životě před dvěma lety v Poděbradech, kde jsem slyšel o Valmezu. Sem jsem přijel loni a to je vše. Wolkerův Prostějov mě moc neláká, protože je tro-

chu zprofanovaný a teď je tam deset laureátů, takže tam to vítězství asi nebude mít takovou cenu. Jinak se hodně věnuju šansonu. Byl jsem na soutěži ve frankofonního zpěvu písní a v euroregionálním finále. Teď se hlásím do té komerční věci, jako je Hlas Československa, ale ti mi napsali, že hledají hlas, ne tvář, takže asi nic.

Vystupuješ i samostatně pro veřejnost v divadlech, nebo jenom pro uzavřenou společnost?

V Rýmařově, kde jsem se narodil, jsem ještě s dalšími dvěma lidmi dělal jednu hru, kterou jsem sám napsal. Byl to takový experiment, jednalo se o hru ve tmě, jmenovala se Hlasy. Lidi seděli uprostřed a já jsem běhal kolem nich, takže se to ozývalo ze všech stran. Bylo to o posmrtném životě, spíše trošku filozofické. Od té doby sbírám zkušenosti, abych pak mohl s něčím „vyběhnout“. Taky se chci hlásit na katedru autorské tvorby a pedagogiky na DAMU, protože jsem zjistil, že chci i učit. Přemýšlím nad tím, jak by se to mohlo a mělo dělat, a hledám nové cesty. Takže tímhle směrem bych chtěl jít.

A kdo se ti včera líbil?

Já obvykle nikdy nikomu neříkám, že se mi líbil, ale dneska mám strašně velké nutkání za tím Bartošem zajít, protože byl vynikající... (N.R.)

Hm... vydají desku zhudebněných básniček pro děti

Vybrat kapelu Hm... do doprovodného programu Mezinárodního festivalu poezie byla skvělá volba. Tento formát Valmezu padl jako ulitý.

Pro Hm... je nejdůležitější právě poetika textů. Sahají po více i méně známých básních, pracují s nimi, interpretují je a posouvají dál. Je to prostě poezie trochu jinak, s osobitým nadhledem. Proto to byl pro účastníky příjemný relax po nervech při soutěži.

Dvou členů kapely – kytaristy Marka Doubravy a houslisty a hráče na baskytaru Viktora Ekrta – jsme se zeptali, co pro ně poezie znamená.

Meziříčský festival má motto „Poetry’s not dead“. Řekl bych, že zrovna vy s touto myšlenkou naprosto souzníte...

Marek: Určitě s touto myšlenkou pracujeme. Původně jsme to brali jako z nouze ctnost, protože jsme neměli vlastní texty. Ale vyvinul se z toho srdeční vztah. Hrozně mě baví pracovat s básněmi. Vyslovují pocity, se kterými souzním, akorát ti básníci je umějí říct daleko líp. Je to vždycky hrozně zajímavé a inspirativní pro nás i pro naši hudbu. Poezie umí člověka nakopnout, je to úplně něco jiného, než když si člověk píše texty sám.

Rozhodně si nemyslím, že poetry by byla dead. Je to sice okrajový žánr, ale i v tomto hodně rychlém světě ji spousta lidí dokáže vnímat.

Viktor: Pro mě byla ve vztahu k poezii skupina Hm... naprosto zásadní. Přišel jsem z prostředí, kde výchova ke kultuře skoro neexistovala, doma jsme poezii nečetli. Prostřednictvím Marka, který přináší ty básničky, kouzlo poezie postupně objevu-

ju. Překvapují mě ti mladí tady na festivalu, kteří poezii naplno vnímají už ve svých šestnácti. Já k tomu jakžtakž nacházím vztah až teď. Nedávno jsem se dokonce u nějaké básničky rozbřečel, jak mě oslovila.

Jaké autory čtete?

Marek: Můj vztah k poezii se začal rozvíjet díky skvělé učitelce na gymplu. Začal jsem klasikou, ale dnes toho čtu spoustu. Znovu a znovu mě překvapuje třeba Seifert. Někdy se pohybuje skoro na hranici kýče, ale vždycky z toho umí vybrusit tak, že je to nakonec jenom jímavé a ne kýčovitě.

Zajímavé je, že jeho pozdní tvorba je sice

mi kruhy moc nesetkáváme. Tihle lidi na naše koncerty moc nechodí. Ale někomu se to líbí. Třeba Pavla Šruta potěšilo, když jsme zhudebnili jeho básničku.

Jak se mu písnička líbila?

Marek: Ještě ji neslyšel, bude na naší nové desce. Pozveme ho na její křest. Bohužel ale většina těch, které zhudebnujeme, už jsou mrtví. Takže je pozvat nemůžeme. První živý básník, kterého jsme zhudebnili, byl asi před deseti lety Vít Kremlička, který si v té písničce dokonce chtěl zahrát na trubku, ale nakonec z toho sešlo.

Zmínili jste se o nové desce. Má v dnešní době vůbec smysl desku vydávat?

Marek: Pro nás to má smysl. Nemáme z toho sice žádný finanční profit a musíme si na to sami vydělat na koncertech, ale pro kapelu je to vždy důležitý mezník. Je to uzavrění jakési kapitoly v životě skupiny, abychom mohli jít zase dál s čistým stolem. Navíc při práci ve studiu si člověk může dovolit úplně jiné věci než na koncertě.

Viktor: Je to další kanál, jak se dostat k lidem, jak je pozvat na koncert.

Marek: Teď jsme dělali dětskou desku, která už je nahraná. Tím jsme se dostali do takové dvoukolejné pozice. Naše normální písně jsou totiž čím dál tím smutnější, ale ty dětské jsou veselé a to je pro nás obrovské občerstvení.

Viktor: Křest naší desky s písničkami pro děti bude 11. prosince v Divadle Na Prádle na Kampě v Praze.

Marek: Od pěti hodin odpoledne bude speciální koncert pro děti, který jsme připravili s lidmi z divadla Vyšehrátky, kteří umí s dětmi pracovat. A od osmi večer pak normální koncert.

Viktor: Takže zveme prostřednictvím toho média všechny účastníky festivalu.

Ke kterým autorům jste, kromě Pavla Šruta, sáhli?

Marek: František Hrubín má na desce dva texty, jeden je od Halase, další od Kainara, Blatného, Wolкера, ale je tam i lidová poezie. Zajímavé je ještě to, že naše normální písničky jsou stále delší, ale ty dětské jsou naopak extrémně krátké. Průměrná délka písně je minuta patnáct. Vycházeli jsme prostě z dětských potřeb.

Máte děti?

Marek: V kapele jich máme celkem deset. Takže udělat tuhle desku byla vlastně naše občanská povinnost. (pst)

ve volném verši, ale přesto drží neuvěřitelně pohromadě. Stačí změnit slovo nebo s tím nějak hnout a člověk zjistí, jak je to precizně vysochané. To mě hrozně baví.

Většinou mívám období, kdy mě oslovuje nějaký konkrétní básník. Naposled to byl Zábřana. Ale zajímají mě i mladí autoři. Mám například dlouholetého kamaráda Viktora Špačka, který patří mezi ty mladší a méně známé autory, jejichž básně zhudebnujeme. Teď čtu skvěle udělaný výbor básní Pegasovo poučení. I v něm je kromě oficiálních autorů spousta méně známých věcí. Snažím se objevovat zahraniční poezii, ale u ní bývá problém s přebásněním. V ideálním případě by si ji člověk měl číst v originále.

Nesetkáváte se ze strany literárních kruhů s výtkami, že to, co děláte, je prznění poezie?

Marek: Nestává se to. Většinou ty písničky píšeme tak, že jdeme po textu a málokdy proti němu, což jsme ale dřív dělali hodně často. Navíc se s těmi oficiálními literární-

Zpravodaj MFP kdysi a dnes

Včera se mi do rukou dostaly historické výtisky Zpravodajů Mezinárodního, tehdy ještě Moravského festivalu poezie. Ty Zpravodaje jsou vlastně jakousi stálou informační tradicí, zajímavým dokumentem o přípravách a konání jednotlivých ročníků festivalu.

Postupně se měnil vzhled Zpravodaje, formát i náplň jednotlivých čísel. Z pouze informačního bulletinu se postupně stal časopisek, jenž kromě organizačních informací obsahuje články ze světa poezie a literatury, zprávy ze zákulisí i rozhovory s účinkujícími umělci, návštěvníky a hosty. Tím se účastníci festivalu svým způsobem podílejí na obsahu Zpravodaje a náladě festivalu, a soutěžící se tak zároveň mohou dovědět i něco málo o svých soupeřích. Jde vlastně o předávání zkušeností, pocitů a znalostí nebo dojmů z jiných soutěží, které probíhají na různých místech obou našich republik.

Listoval jsem třeba výtisky z let 1977 a 1978. Inu, mladí přátelé, od té doby uplynulo už mnoho let a hodně se toho změnilo. Mohl jsem se kochat Zpravodaji psanými na stroji a množenými na cyklostylu, z nichž je zřetelně patrná píle a kreativita našich předchůdců. Zpravodaj se ke svým čtenářům dostal na krásném recyklovaném papíře o formátu A4 s originálními kresbami, které doplňují zveřejněné básně a příspěvky. To vše je vloženo do různobarevných složek s vytištěným znakem tehdy ještě Moravského festivalu poezie.

„Takový malý návrat do historie se povedl právě letos, alespoň co se toho formátu týče. Použili jsme po letech zase tu áčtyřku a ilustrační fotografie ponechali v černobílé verzi. Tak doufáme, že se v dalším roce dočkáme třeba nějakého „retro“ čísla, tisknutého na hezký recyklovaný papír a vzdáme tak hold těm dávným časům,“ věří grafik několika posledních ročníků Zpravodaje Jakub Vémola.

Jednotlivá čísla v sedmdesátých letech vždy začínala krátkou básní nebo v té době aktuálním budovatelským odstavečkem, který snad měl v účastnících festivalu vzbudit hrdost a národní uvědomění. Například první

číslo festivalového Zpravodaje z roku 1977 otvírala báseň Konstantina Biebla Lenin:

*Revolucionář na všechno připraven
Zná všechno
Rád si zabraje v šachy
Jako to dělávají generálové
Mezi dvěma bitvami
Když stará končí a nová již začíná*

bohatství společnosti. Zájmová umělecká činnost je nedílnou součástí socialistického způsobu života a významným prostředkem rozvíjení tvořivých schopností lidí.

Všichni účastníci festivalu povinně táhli do soutěže s verši ruských a sovětských autorů, aby tak demonstrovali, jak blízké si tenkrát bylo naše a sovětské umění. Neboť jeho tvůrce zřejmě spojovala společná myšlenka na konečné vítězství pracujícího lidu. Básníci usilovně hledali nejvhodnější formu pro vyjádření své touhy po štěstí a snažili se naplnit myšlenku veršů třeba už citovaného Konstantina Biebla:

*Uprostřed všech možných –ismů
bez jakékoliv náhody
zvedl se vavřín leninismu
roste mezi národy.*

I když to byla doba v mnohém..., ne-li ve všem jiná než dnes, bylo třeba klíčovovat mezi příkazy, nástrahami, které organizátorům festivalu do cesty kladly okresní a buňví jaké výbory, jedno se nezměnilo. Účel a samotná podstata meziříčského festivalu poezie spočívá v přátelském setkávání účastníků z Čech, Moravy a Slovenska, a poměření recitačních sil. Vždyť, co je lepšího, než potkat a poznat lidi stejných zájmů a podělit se s nimi o své zkušenosti, dovědět se něco o nich a odvézt si domů plno skvělých zážitků.

Přeji vám, milí účastníci 47. ročníku MFP šťastnou cestu do vašich domovů a na

závěr bych ještě připomenul slova letošního předsedy poroty, Marcela Šustka, z jeho příspěvku ve Zpravodaji 13. ročníku MFP z roku 1977:

„Člověk (i recitátor) se vždy rád vrací na místa, s kterými je spjatý okovy spomienok. Ak premýšlam o Valašskom Meziříčí, padajú mi ruky pod sladko drásajúcou ťar-chou k zemi...“

Ondra Smolka – technický redaktor Zpravodaje 47. MFP

*Stratég Lenin než táhne strelcem
Vidi již mat který dá sedlákům
V bitvě třetí
Jeden ze svých mistrných tahů
Ukázal potomkům husitů v Praze*

O rok později zase potěšila oko a srdce čtenářů prvního čísla Zpravodaje slova tehdejšího presidenta Gustava Husáka z 15. Sjezdu KSČ:

*Naši pracující mají nejen široký přístup
ke všem hodnotám kultury a umění, ale
v mnohostranné zájmové umělecké činnosti
sami se podílejí na tvorbě kulturního*

Literatúra ma oslovila svojou nesmiernou rozmernosťou

řiká bratislavský dramaturg Ivan Kováč, ktorý je režisérom záverečného programu, prehličky víťazů 47. ročníku MFP. Pamětník prvních kapitol historie soutěže českých a slovenských recitátorů ve Valašském Meziříčí, se zastavil v naší redakci a my využili jeho přítomnosti k vzpomínkovému rozhovoru.

Jak si vás, Ivane, našla poezie, kdy a čím vás oslovila?

Na strednej priemyselnej škole hutníckej som mal učiteľa matematiky pána Poláka, ktorý bol Čech. Naozaj. Tento pán ma trpezlivým prístupom privedol k tomu, aby som začal mať rád literatúru vôbec. Tam sa to niekde začalo. Potom som skúsil nejaké literárne súťaže, ako aj recitačné, no a potom už sa to rozbehlo a ani ja som to nedokázal zastaviť. Literatúra ma oslovila svojou nesmiernou rozmernosťou. Vždy sa totiž našla nejaká poézia, alebo próza, ktorá bola šikovnou pomocnicou pri riešení medzných životných situácií. Pre mňa je to zároveň aj útočisko a ta správna „bútľavá vrba“, ktorá skryje rozličné porovy duše.

Vzpomenete si na svou první jevištní realizace poetických textů?

Roku 1971 sme založili vrah už aj trošku legendárne Plastické divadlo, kde sme sa venovali nekonvenčnému javiskovému stvárneniu poetických textov. Na začiatku to bola slovenská poézia a potom sme sa rozbehli aj trošku do sveta a inscenovali sme opusy českých a iných zahraničných autorov... Zaznel tu V. Bozděch, D. Trumbo, T. Growacki, P. O. Hviezdoslav, V. Chlebnikov, J. Buzassy...

Vy už nějaký čas působíte jako dramaturg ART klubu v Kafé Scherz, komorní, nenápadné, ale zajímavé bratislavské scény...

Spolu s básnikom Danielom Hevierom sme to pred štyrmi rokmi roztočili a teraz sa tam každý pondelok stretávajú priatelia literatúry a hudby, citelia múz a vyznávajú sa veľmi úprimne dva tri metre od divákov zo svojej lásky ku kumštu. Za desiatky účinkujúcich môžem spomenúť B. Turzonovovu, M. Lasicu, M. Vášáryovu, P. Lipu, M. Markoviča, I. Radičovu, R. Piška, P. Gregora, Š. Bučka, A. Bartošovu, L. Feldeka etc...

Na Moravském, později Mezinárodním festivalu poezie ve Valašském Meziříčí jste snad každoročním hostem. Máte v paměti ten úplný začátek, svůj první „Moravák“?

V roku 1972 ma na slovenskom divadelnom festivale Scénická žatva v Martine oslovil vtedajší „duch vášho festivalu“ Jirko Potáč. Vyzval ma k slovenskej účasti na MFP. Vtedy nás prišlo súťažiť snáď poltucet zo západoslovenského kraja. Ujalo sa to a rozrástlo na celoslovenskú účasť. Tieto krásne okamihy

bol úžasne charizmatičký človek a všetci zo Slovenska sme si ho veľmi vážili. Popri ňom boli istotne dva tucty vzdelaných ľudí, ktorí nám veľmi pomohli spoznať českú literatúru a nájsť porozumenie pre interpretáciu vašich textov. Veľmi sme im za to povďační. A svetlú pamiatku si v mojich očiach zachoval

si teda pestujeme odvtedy a sú stále rovnako srdečné, dôkazom čoho je naša permanentná účasť, ktorá rezonuje aj v tomto roku. My zo Slovenska veľmi oceňujeme špecialitu tejto súťaže, číselné hodnotenie, ktoré vymyslel zakladateľ vášho festivalu, pán inžinier Broll.

Jistě vás k Vamezu poutá řada osobních vzpomínek...

Tých je za 40 rokov života toľko, že by to zabralo niekoľko desiatok spravodajov. Takže bude lepšie, aby som nikoho nevyzdvihoval a aby zostali v mojom srdci a mojich spomienkach. Osobne podotknem, že pred jedným klenotníctvom vo Valmeze som požiadala o ruku vtedajšiu recitátorku Dagmar Šelepakovu a „prinútil“ som ju vybrať si snubný prsteň. Aj počas tohto festivalu je vedľa mňa. Aj po 26 rokoch.

Organizačním výborem a širším okruhem spolupracovníků, kteří se na přípravách a realizaci jednotlivých ročníků podíleli, prošla řada osobností, mnozí už nejsou mezi námi. Na koho z nich nikdy nezapomenete?

V prvom rade určite na dlhoročného predsedu poroty pána Vladimíra Justla. To

vá Jiří Deml, dlhoročný šéf MFP.

Za ta dlouhá léta jste si tu v porotě i na „lavičce náhradníků“ odeseděl desítky hodin, viděl a slyšel jste stovky recitátorů... Kdo z nich vám nesmazatelně zůstal v paměti?

Nechcem nikomu moc pochlebovať, ale tí recitátori, ktorí sa za posledné desaťročie vyskytujú „v porote“ sú istotne vyhranené osobnosti umeleckého prednesu, ktoré žali za svoje výkony deviatky a desiatky a za nimi je celý rad ďalších. Za všetkých by som spomenul trebárs Silviu Ullmanovu.

Kdo a čím vás výrazně oslovil letos?

Dovolil by som si odpovedať opačne. Bol to pozhnaný ročník, ale mám taký pocit, že aj v prednesoch toho tucta najlepších mohlo viac platiť jednoduché heslo „menej je často krát viac“, to sa týka najmä intenzity hlasitosti, použitia gesta, práce s kostýmom, ako aj dĺžky textov. Sympatická mi bola rezolútnosť prejavu, odvážna dramaturgia, za všetkých autorov spomeniem Ivana Blatného. Tí, ktorí sú držiteľia ocenení sú ti správni, podnetní a najzaujímavejší.

Ptal se Karel Prokeš

Jazyky jsem nikdy nestudoval

Při cestě na pokoj jsme odchytily Vladimira Benderského, favorita letošního a vítěze minulých festivalů a trochu jsem ho vyzpovídala...

Podle jakých kritérií si volíte texty?

Nemám rád texty o lásce, lidé o ní příliš mnoho recitují a zpívají. Já raději dělám texty, které se snaží říci něco jiného, hlubšího. Ten text, který jsem si vybral, je vlastně parodií na současnou politickou situaci v Rusku, je to politický text a Puškin, kterého představím ve druhém kole, je zase filozofický.

Tvoříte i vy sám?

Já vlastní texty nepíšu, ale překládám. Přeložil jsem si všechny texty, které jsem tady v minulých letech měl.

Jaké jazyky ovládáte?

Hebrejštinu, Ruštinu, Češtinu, Angličtinu a Francouzštinu.

A jak jste se k tolika jazykům dostal? Málokdy se vidí člověk, který by byl tak jazykově vybavený.

Já jsem v těch zemích žil. Nikdy jsem jazyky nestudoval. Byl jsem v tom prostředí a oni tam na mě mluvili tím jazykem a já jim musel odpovídat a pochopit je. Takže tak.

Vy nepocházíte z České republiky?

Ne, já jsem z Ukrajiny. Pak jsem žil 35 let v Izraeli a poté se přestěhoval do Česka.

Co se vám u nás natolik líbilo, že jste se

sem přestěhoval?

Hlavní věc, která se mi tu líbí, je zdejší skvělá tradice recitace, přednesu a amatérského divadla. Tady i člověk jako já, který je amatér a nemá žádné herecké vzdělání může hrát, a to i na velmi vysoké úrovni.

A vy hrajete? Máte nějaké divadlo, nebo společnost?

Ano já hraju divadlo, sám.

Kdybychom se na vás chtěli přijít podívat, kam máme jít?

Tak třeba 23. listopadu vystupuji v Praze v Café v lese.

A vy se herectvím živíte?

Ne, já už jsem v důchodě **Jak dlouho vám trvalo, než jste se tak dobře naučil česky?**

Já se pořád ještě učím. Čeština pro mě ještě není úplně jistou krajinou.

Když překládáte texty do češtiny, tak to musí být strašně složité.

Pro mě to není složité.

A který jazyk je váš nejoblíbenější?

Já nevím, asi hebrejšтина a čeština.

Utrpení polonahého knížete Sternenhocha

ANEK KONTROVERZNÍ VYSTOUPENÍ JONÁŠE ŠPAČKA

Co tě vedlo k výběru Klímova šíleného textu? Celý román je dosti kontroverzní.

Vy ho znáte? Hm... Vedlo mě k tomu asi to, že přibližně před rokem a půl jsme začali s kamarádem, se kterým děláme dohromady divadlo a podobné věci, dělat na filmovém zpracování rockové symfonie jedné plzeňské kapely. Ta tenhle román předělala hudebně, takže je to celé pro mě obrovské téma. A abych se přiznal, letos jsem sem rozhodně nepřišel kvůli recitaci. Spíše jsem tady, abych se po roce potkal se všemi těmi lidmi, protože je mám rád. Tenhle text jsem se naučil nazpaměť ve vlaku sem, což bylo přibližně před dvěma hodinami, a celá koncepce, pokud vůbec nějaká existovala, vznikla na tom samém místě, tj. ve vlaku.

Můžu se zeptat, jestli máš vůbec něco připravené na druhé kolo?

Rozhodně nepočítám s tím, že bych se dostal do druhého kola. A kdyby, mám text,

který bych se musel naučit dnes v noci (pozn. red.: Jonáš byl zpovídán včera), takže jsem hrozně moc rád, že se to nestane, protože nemusím trávit čas učením, ale budu si moci užívat téhle akce.

Jak vnímáš reakce publika? Byla uspokojující?

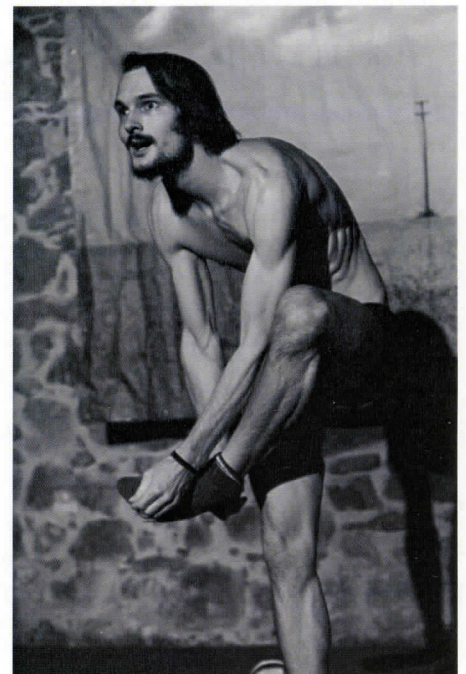
To já nijak zvlášť nevnímám.

Nebylo ti zima při vystoupení?

Ani ne, adrenalin udělal svoje.

Jaké jiné autory kromě Klímy čteš? Jaké typy knih upřednostňuješ?

Kdyby mě ještě zajímaly recitátorské soutěže a to, co si lidi myslí o tom, co dělám v tomto oboru, tak bych hrozně rád udělal Mechanický pomeranč. Ale etapa, kdy bych si potřeboval dokázat, že umím recitovat a že jsem dobrý herec, je už dávno za mnou... (N.R.)

Zatímco on zpívá krásně, recituju já svý básně

O TRAPNÉ POEZII

Četla jsem verše odmala a stále mi v nich něco chybělo. Bydlieli jsme v paneláku, v jeho sedmém patře. Nepřipadalo mi to tam jako slonovinová věž, z níž „umělec nahlíží život“. Život nebyl někde pode mnou, dole, ale u nás, v naší kuchyni a na chodbě, kde se hádaly sousedky a já se jich k smrti bála. Poslouchali jsme hádky manželských dvojic z různých pater, nesly se odpadními rourami a pod střešou se rozlévaly někdy maličké, jindy zručné výčitky. Hledala jsem to ve verších. Nenašla.

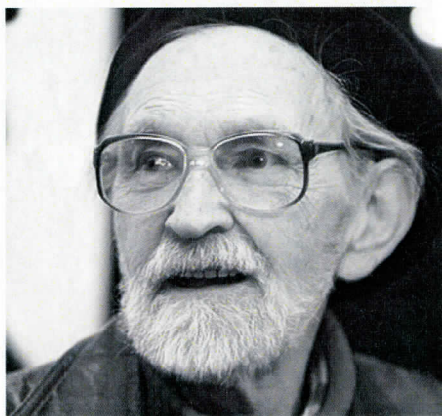
Pak se ke mně dostal osahaný svazek Egon Bondyho. Pod lavicí jsem četla:

*S Vladimírem chodím pít
ještě když slunce svítí
Sedíme spolu
v hospodě u stolu
Vladimír vykládá sem a tam
a já poslouchám
U šestého piva
slabou závrať mívá
U osmého piva
zpívá
Zatím co on zpívá krásně
recituju já svý básně
V rohu sedí esenbák
má nověj gumák*

Bondy, básník totálního realismu a trapné poezie (jak ji sám nazýval), chodil pít pivo s Vladimírem Boudníkem, zmíněným v ukázce. Malíř Boudník chodil po městě a dokresloval skvrny na zdech, vytvářel obrazy podobné struktuře stěn pražských nejbližších domů a pil hodně piva s básníkem Bondym. Boudník kreslil, co viděl, a Bondy to psal.

Je to poezie? Tuto otázku kladli v redakcích časopisů nejen Bondymu, ale i Janu

Satunovskému, s nímž jsem se seznámila mnohem později, když jsem začala jezdit do Ruska. Byl nepatrné postavy, s knírkem a chodil se síťovkou. Pokud ho o to někdo požádal, vytáhnul z ní v igelitu zabalené papíry a začal číst své básně. Za jeho života mu je žádné sovětské nakladatelství neotisklo – nehodily se do tehdejší představy o životě.

*Říkají mi:
jak ubohá slovní zásoba!
Jo, ubohost, ubohost;
přízemnost, chudoba baráků;
šerost,
syrost příšerná;
a věčný strach: co my, jak...
Jo, ubohost, tak, tak.*

Ve verších Bondyho a Satunovského jsem uslyšela svůj nesešerovatelný, přízemní a krásný život. Oba dva tvořili v době silného ideologického tlaku a jejich jazyk i verše vznikají v přímé reakci na znásilňování člověka i jeho mluvy. Staví svůj jiskřivý živý jazyk jako protistěnu řečnění na schůzích, článkům v novinách oslavujícím to či ono, vystoupení generálních tajemníků či prezidentů, kádrovým

dotazníkům. Ale proč byl jejich básnický projev důležitý pro mě, když už jsem v totalitě nežila? Odpověděla jsem si mnohem později, když jsem dokončila vysokou školu, hledala práci, začala aktivně hledat své místo v kultuře i společnosti. Nežijeme v politické totalitě, zůstala tady ale jistá mediální a jazyková vyprázdněnost, hlavně v popkultuře a novinářině. My jsme se otevřeli, cestujeme, studujeme v zahraničí, ale náš jazyk, jako chudá sestřička, zůstává v područí smíchové a zábavní kultury, simulákrů.

S Bondym a Satunovským se v tom necítím sama. Jsou se mnou odjakživa všude. Psala jsem jejich básně do památníků, nosila Bondyho fekalní a trapnou poezii na tričku, překládala z češtiny do ruštiny a naopak. Básně jsou životní potřeba, ne odrecitovaný, zvukomalebný přítěž. Básně můžou být hrubé a sprosté, poezii však dobývají pravdivostí.

Jan Satunovskij o tom napsal literárně-vědné verše:

*...hyperboly, metafory, litoty,
druhotné pohlavní znaky
Poezie...*

Bondy se nazval největším českým básníkem poté, co napsal svou první báseň. Byla o prdění a zácpě. Jan Satunovskij byl skromnější, nenazýval se nijak. Nikdy si ani nepomyslel, že by jeho verše někdo někdy vydal, popřípadě že by je četl i někdo jiný, než hrstka jeho přátel. Přesto v jeho zápiscích nacházíme poměrně v raném stádiu tvorby následující báseň-tvrzení: *Hlavní je mít tu drzost vědět, že to jsou verše.*

Radka Bzonková, slavistka

Co čtete vy?

Stejně jako včera, tak i dnes jsme na soutěžící vytáhly miniianketu. Tentokrát jsme se ptaly na to, co čtou, jestli preferují poezii před prózou, a na jejich oblíbené spisovatele či knihy. Zajímavé je, že tito mladí lidé sice rádi a krásně recitují básně, ale až na výjimky, si raději přečtou prózu.

Pojďte si přečíst, jak odpověděli. Jejich oblíbené knihy by vás mohly inspirovat.

Ivona Martynková

Zrovna čtu Evžena Oněgina, protože to mám jako povinnou četbu do literatury. Zatím to mám rozečtené, ale zaujalo mě to. Jinak mám ráda fantasy.

Lukáš Adam

Miluju Richarda Bacha a jeho Racka, a pak od něj ještě miluju Iluze. Má perfektní moudra ve svých knihách.

Henrieta Virágová

Mám raději prózu. Mám velmi, velmi ráda Karla Horvátha, jsou to takové dost vtipné povídky.

Hana Hehejliková

Naposledy jsem četla Sophiiinu volbu od Williama Styrona a strašně se mi to líbilo. Momentálně je to asi moje nejoblíbenější. Je velice tlustá a strašně těžko se čte, ale je bom-

bová! Začátek je náročnější, ale asi tak od půlky jsem se od toho nemohla odtrhnout.

Dominika Susková

Mám raději prózu než poezii. Můj oblíbený spisovatel je Dan Brown, ale mám ráda třeba i Harryho Pottera. Můj největší top je asi Davinciho kód.

Tereza Mandžáková

Proč se dítě vaří v kaši od Veteranyi. Pak mám ráda Williama Shakespeara a jeho dramata, jako je Romeo a Julie nebo Hamlet.

Ptala se Tereza Volfová

Porotce MFP Aleš Vrzák získal cenu za nejlepší rozhlasovou hru

Porotci Mezinárodního festivalu poezie se sami občas ocitají v postavení soutěžících, jejichž výkony hodnotí jiní experti. A někteří si vedou velice dobře. Třeba takový Aleš Vrzák, který letos získal cenu Prix Bohemia Radio 2011 za nejlepší rozhlasovou hru roku. Výsledky soutěže byly vyhlášeny 13. října v Poděbradech. O ceně rozhodovala porota ve složení Jan Vedral, Milena Steinmasslová, Lubica Olšovská, Jakub Kamberský a Thomas Zielenski. Posoudila celkem 35 přihlášených pořadů a rozhodla, že 1. cenu Prix Bohemia Radio 2011 získá rozhlasová hra „Fotograf“ Davida Eldridge v režii Aleše Vrzáka.

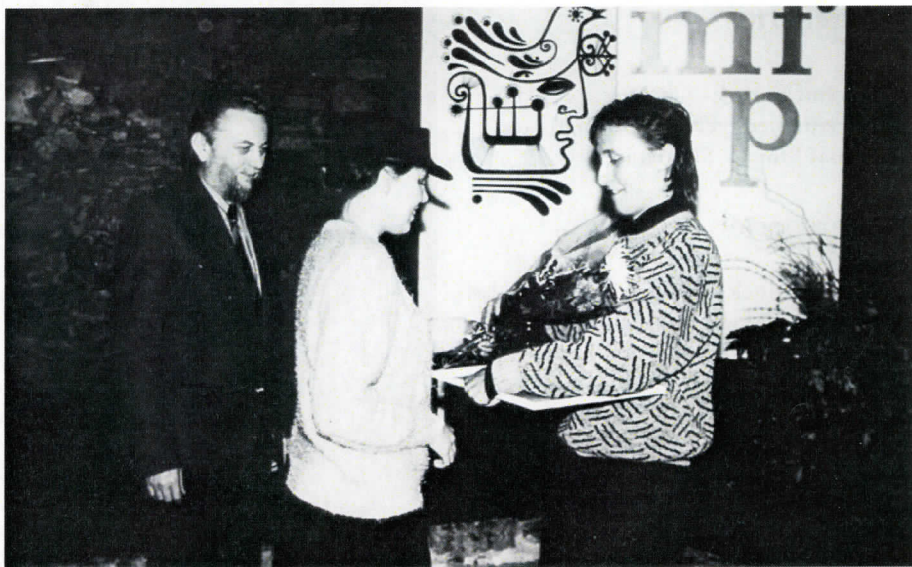
Jednačtyřicetiletý rozhlasový režisér Aleš Vrzák v Českém rozhlasu pracuje osmnáct let. Většinu z té doby působil ve studiu v Českých Budějovicích, nyní je šéfredaktorem v Praze. Jeho pořady už obdržely mnoho cen. Například: Prix Bohemia Radio získal už v roce 2005 za dramaturgii Preusslerova příběhu Čarodějův učeň Krabat a v roce 2008 za hru Davida Drábka Vykřičené domy, v roce 2009 na mezinárodním festivalu Prix Marulic v Chorvatsku obdržel stejnojmennou cenu za zpracování Büchnerova dramatu Vojcek.

Budoucnost rozhlasové tvorby u nás vidí Aleš Vrzák optimisticky. „Pevně věřím, že

Aleš Vrzák v rozhlasovém studiu

kvantita i kvalita se bude podstatně zvyšovat. Český rozhlas prochází výraznou restrukturalizací a tato tvorba by se mohla dostat na dvě až tři celoplošné stanice, které nově vzniknou v rámci Českého rozhlasu. A to samozřejmě otevře řadu možností. Myslím si, že je třeba objevovat mladé autory a novou dramatickou tvorbu. Sleduju evropský kontext, protože se

Slovenský básník Ján Buzássy předává cenu recitátorovi Aleši Vrzákovi. V roce 1991 recitoval ve Valmezu úryvek z Dykova Krysaře a Zahradničkovo báseň La Saletta.

účastním evropských a světových festivalů rozhlasových her a dokumentů. Je mi jasné, že nikdy nedožene země, jako je Německo a Británie, ale mohli bychom se jim alespoň přiblížit," říká rozhlasový režisér.

Z recitátora porotcem

Různých cen už Aleš Vrzák posbíral skoro jako Karel Gott Zlatých slaviček. Ostatně začal brzy - jako soutěžící na Moravském festivalu poezie. „Na začátku devadesátých let jsem tady nefungoval jako porotce, ale jako interpret textů na jevišti. Pak jsem se dostal do poroty, a to byla docela příjemná změna. Ačkoliv to tak nevypadá, náročnost práce v porotě je poměrně velká. Člověk je soustředěný na obrovské množství textu a musí se rozhodovat okamžitě," shrnuje své pocity z výměny rolí.

Už jako recitátor se Aleš Vrzák zamýšlel nad objektivností číselného bodování recitátorů, které se zažilo ve Valmezu. „Po letech jsem došel k tomu, že je to snad nejspravedlivější systém. Když si to shrneme: rozhoduje okamžitý zážitek, dojde ke škrtnutí dvou extrémů - nejvyššího a nejnižšího hodnocení - a stojí za tím i porotcovská předpříprava nad těmi texty. Mám samozřejmě zkušenosti i s porotováním festivalů, kde porotci dlouze debatují nad jednotlivými výkony v zákulisí, někdy dokonce i několik dnů. A tam se může stát, že se v tom týmu vyskytne jedna nebo dvě osobnosti, které si svým názorem a vehemencí ve finále prosadí svou. A je tu ještě jedna důležitá věc. Každý recitátor, když se ve Valmezu podívá do tabulky, tak vidí, jak ho hodnotil který porotce. To se na ostatních

soutěžích nikdy nedozví. Nejistí, co se odehrávalo při těch zákulisních bojích," zamýšlí se Aleš Vrzák.

S úrovní výkonů na Mezinárodním festivalu poezie je spokojený. O tom, jestli by někoho z účinkujících vybral do některé své rozhlasové hry, by ale musel dlouho uvažovat. „Jiná věc jsou ovšem literární čtení, hlavně poezie. To bych si tu určitě vybral, protože ty výkony jsou nesmírně zajímavé. Některým se podařilo vytvořit skvělou atmosféru textu a vtáhnout nás do vnitřního světa básníka nebo autora prózy. Jsou tady i typy, které by se mohly plnoprávně postavit vedle špičkových profesionálů," dodává rozhlasový režisér. Takže pokud máte ambice uspět v rozhlasové tvorbě, tak už víte, u koho se hlásit. (pst)

Prix Bohemia Radio

Mezinárodní festival rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio je tradiční mezinárodní soutěžní přehlídkou, jejímž vyhlášovatelem a pořadatelem je Český rozhlas. Cílem této soutěže je zvyšování kvality rozhlasové tvorby.

Prix Bohemia Radio se koná každoročně v první polovině října v Poděbradech. Soutěž probíhá vždy v několika kategoriích, z nichž jedna je mezinárodní. Porota z řad odborníků na danou rozhlasovou problematiku posuzuje přihlášené pořady, z nichž nejlepší jsou v závěru festivalu oceněny.

Součástí festivalu jsou také každoroční ocenění pro nejlepšího zahraničně-politického zpravodaje (Cena Karla Kyncl), ocenění pro rozhlasovou legendu (Sín slávy) a také posluchačská anketa o nejlepšího moderátora/moderátorku všech českých rádií.

Listina oceněných 47. ročníku MFP

“O ŠTÍT MĚSTA VALAŠSKÉHO MEZIRÍČÍ”

I. kategorie

1. **Kryštof Bartoš** – ČR Drásov
2. **Adriana Lengyelová** – SR Bratislava
3. **Tomáš Stopa** – SR Telnice

Kryštof Bartoš

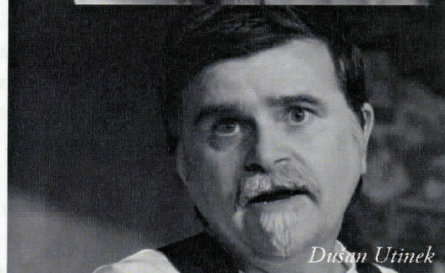
Adriana Lengyelová

II. kategorie

1. **Dušan Utinek** – ČR Suchbátka u Miroslavi
2. **Soňa Pariláková** – SR Humenné
3. **Vladimír Benderski** – ČR Sadov

Tomáš Stopa

Dušan Utinek

Cena Jiřího Brolla

Sidónia Féderová – SR Vištuk
Za osobitý dramaturgický výběr a interpretaci textu Slawomira Mrożka: Pamät

Soňa Pariláková

Vladimír Benderski

Cena Jiřího Demla

Martin Pelikán – ČR Praha
Za osobitý dramaturgický výběr a interpretaci textu Tristana Tzary: Manifest Dada

Sidónia Féderová

Martin Pelikán

Cena 17. listopadu

Alžbeta Jurkovičová – SR Trnava
Za přímý přednes textu Jaroslava Haška: Smutný osud staničnej misie

Alžbeta Jurkovičová

Vít Roleček

Cena starosty města Valašské Meziříčí

Vít Roleček – ČR Chrudim
Za výběr a interpretaci textu Petra Nikla: Jělnoviti

Festivalové menu

Smažený kuřecí řízek, bram. salát	65 Kč
Guláš	60 Kč
Valašská klobása	28 Kč
Párečky	22 Kč
Valašská kyselice	25 Kč
Pečivo 1ks	3 Kč
Bagety dle aktuálního výběru	

Provozní doba

Sobota 12. listopadu

Divadelní kavárna – bar	08.00–17.00 hod.
M-klub – soutěž	08.00–03.00 hod.
M-klub – závěrečný večer	18.30– ? hod.
šatna Divadelní kavárny	08.00–17.00 hod.
šatna M-klubu	18.00– ? hod.

partneři

Zpravodaj 47. Mezinárodního festivalu poezie pro účastníky festivalu vydává Kulturní zařízení města Valašského Meziříčí. Redakce: Karel Prokeš – šéfredaktor, Josef Fabián, Ondřej Smolka, Daniel Kadlec, Jan Grepl, Pavel Stojar, Nika Reiler, Tereza Volfová, Jakub Vémola.